

Bilješka. - U ovoj rubrici prvenstveno objavljujemo presude francuskih sudova, jer kod nas - u pogledu pomorskog osiguranja - vrijedi kao pravno pravilo francuski Code de commerce, pa nije isključeno da bi se - u slučaju spora - i naši sudovi oslanjali na francusku sudsku praksu.

ZAKONI I DRUGI PROPISI

UZANCE ZA UKRAJ I ISKRAJ DRVETA U POLJSKIM MORSKIM LUKAMA*

1. Dužnost obavještanja o predviđenom danu dolaska broda radi ukrcaja

Brodar je dužan obavijestiti kreatora najmanje 7 dana prije predviđenog dana dolaska broda. Ako brodar ne da takvu obavijest na vrijeme, tada se stojnice produžuju za 7 radnih dana računajući od dana dolaska broda. Ako takva obavijest dodje u kraćem roku od 7 radnih dana, tada se stojnice produžuju za onoliki broj dana koliko je obavijest zakašnila.

Brodar je dužan obavijestiti kreatora o odlasku broda iz zadnje usputne luke prije dolaska u luku ukrcaja. Ako brod stigne u luku ukrcaja sa zakašnjenjem od preko 2 kalendarska dana od najavljenog datuma predviđenog dolaska, tada kreator ima pravo na naknadu troškova koji su mu nastali takvim zakašnjenjem /ležarina na vagonima ili teglenicama, troškovi iskrcaja drveta s vagona ili teglenica u skladišta, troškovi uskladištenja, itd. od dana očekivanog dolaska broda uključujući i taj dan. Brodar je dužan nadoknaditi te troškove i kad je obavijestio kreatora o zakašnjenju broda, ali je to učinio prekasno. Brodar nije dužan nadoknaditi kreatoru te troškove ako je do zakašnjenja broda došlo iz okolnosti koje su bile izvan njegovog domašaja.

---

* Bilješka. - Poljska vanjskotrgovinska komora utvrdila je uzance za ukrcaj i iskrcaj drveta u poljskim lukama. Te se uzance primjenjuju kad stranke ne ugovore drukčije, odnosno kad se klauzule ugovora o prijevozu pozivaju na lučke uzance. Originalni tekst tih uzanaca je na poljskom jeziku. Donosimo ih u doslovnom prijevodu radi njihove interesantnosti i obavještanja naših interesata i da ne samo brodarskih nego i trgovinskih poduzeća, za koje uzance kod ugovaranja takodjer mogu biti od važnosti.

2. Dužnost obavještanja o predviđenom danu dolaska broda radi iskrcaja

Brodar je dužan primaocu, ili, ako je taj nepoznat, naručitelju - odnosno njihovim agentima, smjesta javiti odlazak broda iz zadnje luke ukrcaja. U obavijesti mora navesti datum odlaska, količinu tereta i predviđeni dan dolaska broda u luku iskrcaja. Ako brodar propusti dati takvu obavijest, gubi pravo na ostvarenje svih potraživanja koja nastanu zbog zakašnjenja iskrcaja.

3. Značenje izraza "dolazak broda" i predaja obavijesti o spremnosti broda za ukrcaj i iskrcaj u poljskim lukama

Opće uzance poljskih luka dolaze do primjene za:

a/ Značenje izraza "dolazak broda"

U poljskim lukama je uobičajeno da se kao "dolazak broda" smatra čas kad je brod stvarno došao u luku i kad je dao obavijest o spremnosti za ukrcaj ili iskrcaj.

/Uzanca objavljena 1.I 1958. od Poljske vanjskotrgovinske komore/

b/ Predaju obavijesti o spremnosti za ukrcaj i iskrcaj u poljskim lukama

U poljskim lukama je uobičajeno da brod može, ako nije drukčije izrično ugovoreno među strankama ili navedeno u klauzulama čarter-partije, predati obavijest o spremnosti za ukrcaj ili iskrcaj tek kad je u svakom pogledu spreman da primi ili preda teret i kad je prešao carinski pregled te dobio dozvolu da započne ukrcaj ili iskrcaj.

/Uzanca objavljena 9.I 1955. od Poljske vanjskotrgovinske komore/

4. Računanje vremena za ukrcaj ili iskrcaj broda

Vrijeme za ukrcaj ili iskrcaj drveta teče od 7 sati u jutro slijedećeg radnog dana nakon kojega je krcatelj ili primalac, za vrijeme uredovnih sati primio obavijest o spremnosti broda za ukrcaj ili iskrcaj. Ako brod dodje u luku ukrcaja prije predviđenog najavljenog dana dolaska, krcatelj nije dužan započeti krcanje prije nego što bi započeo da je primio obavijest o spremnosti broda na dan koji je bio najavljen kao predviđeni dan dolaska broda. Ako rad započne ranije nego što je gore rečeno, računa se, ako nije drukčije dogovoreno, efektivno radno vrijeme.

Od ugovorenog; predviđenog vremena za ukrcaj ili iskrcaj odbit će se efektivni prekidi prouzrokovani atmosferskim prilikama. U poljskim lukama uredovno vrijeme je od 8 do 15 sati; subotom od 8 do 13 sati. U te prekide se računa i vrijeme potrebno za sušenje drveta i vrijeme za ponovo počinjenje krcaja/kod rezane gradje do 4 sata/.

5. Radno vrijeme kod ukrcaja^{ili}/iskrcaja drveta

Na zahtjev krcatelja ili primaoca, koji mora biti postavljen na vrijeme, brodar je dužan, na vlastiti trošak, neprekidno kroz 24 sata svakog radnog dana za ukrcaj ili iskrcaj opskrbljivati parom ili strujom brodsku manipulativnu opremu i osigurati osvjetljenje.

Krcatelj ili primalac ne snosi troškove koji time nastanu za brod /na pr.plaćanje posadi prekovremenih sati/.

6. Iskrcaj drveta na dva veza

Za vrijeme iskrcaja u poljskim lukama krcatelj ili primalac je ovlašten zahtijevati jedno pomicanje uzduž operativne obale i/ili/ jedno premještanje na drugu operativnu obalu u istoj luci. Troškove takovog pomicanja i/ili/ premještanja snosi brodar; zato upotrijebljeno vrijeme neće se računati u stojnice.

7. Računanje vremena za ukrcaj ili iskrcaj drveta ako je ugovorena klauzula "per workable hatch" ili "per working hatch"

Ako čarter-partija sadržava^{za} ukrcaj ili iskrcaj normu "per workable hatch" ili "per working hatch" i ako svako skladište ima svoje grotlo, vrijeme ukrcaja ili iskrcaja računat će se ako nije u čarter-partiji drukčije uglavljeno po najvećem skladištu.

8. Dimenzije za "normalno grotlo" za prijevoz drveta i smanjenje norme za ukrcaj ili iskrcaj kod manjih grotla

Kao "normalno grotlo" kod prijevoza drveta smatra se grotlo čije su dimenzije najmanje 16x24 engl.stopa; ako je dužina i širina manja, ali ne manja od 12x18 engl.stopa, tada je za takvo grotlo dopušteno odgovarajuće snižavanje norme, za ukrcaj ili iskrcaj, ali najviše do 25%. Ako su dimenzije grotla

još manje, ali ne manje od loxl5 engl.stopa, tada je moguće snižavanje norme za ukrcaj ili iskrcaj do 50%. Grotlo čije su dimenzije manje od loxl5 engl.stopa, ili koje nije opremljeno potrebnom manipulativnom opremom /kao vinčevi, samarice itd./ neće se kod obračunavanja norme za ukrcaj ili iskrcaj uzeti u obzir.

9. Ukrcaj rezane gradje u neprikladan prostor

Duboki tankovi neće se smatrati kao prikladan prostor za prijevoz rezane gradje i njihov će se kapacitet morati odbiti od korisnog broskog kapaciteta.

U slučaju da zapovjednik zahtijeva da rezana gradja bude ukrcana u neprikladan prostor, kao što su duboki tankovi, džepovi itd., tada će brodar snositi s tim skopčane dodatne troškove.

10. Iskrcaj drveta iz neprikladnih prostora

Kod iskrcaja drveta iz neprikladnih prostora kao što su duboki tankovi, džepovi itd., brodar će snositi s tim skopčane dodatne troškove.

11. Način ukrcanja ili iskrcaja drveta i zahtjevi koji se postavljaju na manipulativnu opremu

Ukrcaj ili iskrcaj drveta vrši se broskom opremom, pomoću brodskih vinčeva, šamarica ili brodskih dizalica. Brod je obavezan staviti na slobodno raspolaganje vinčeve u ispravnom stanju, paru i struju za vinčeve i osvjetljenje, ako se posao odvija noću ili u mračnim prostorima broda. Pojedini vinč ili dizalica mora imati nosivost od najmanje dvije tone. Brod čija manipulativna oprema ima manju nosivost, mora razmjerno sniziti norme za ukrcaj i iskrcaj.

12. Podnošenje teretnica na potpis

Nakon završetka ukrcanja tereta drveta krcatelju treba ostaviti dovoljno vremena za sastav teretnica i za njihovo podnošenje na potpis.

13. Završetak ukrcanja ili iskrcaja broda od iste smjene radnika

Ako na zahtjev broda ili krcatelja ili primaoca isti radnici zbog završetka ukrcanja ili iskrcaja nastave rad

preko radnog vremena jedne smjene, stivadorsko poduzeće može od naručitelja posla tražiti naknadu za prekovremeni rad uz pretpostavku da je ovaj na vrijeme bio obaviješten o troškovima koji će s tim biti skopčani.

14. Raspodjela rizika i troškova kod manipulacije drvetom između krcatelja ili primaoca i broдача po klauzuli "free alongside"

Kad se prijevoz drveta vrši uz klauzulu "free alongside", dužnost je krcatelja da teret smjesti uzduž broda /na kolima, teglenicama ili maonama/ na dohvat broškog čekrka. Od toga časa rizik i troškovi dalje manipulacije robom prelaze na brod. Zato je dužnost broda da potvrdi primitak tereta, i da pokrije troškove zapasivanja, prihvata pasaca vinčem, njihova podizanja na palubu i ukrcaja u brod. Ako se kod ukrcaja s obale iz vagona ili teglenica upotrebljavaju obalne dizalice, brod je dužan naknaditi troškove upotrebe tih dizalica. Iste dužnosti za stranke postoje kod iskrcavanja drveta.

15. Označavanje i dioba tereta po teretnicama

Ako krcatelj predaje drvo po partijama iz pojedinih teretnica, onda je dužnost broдача da označi i ako je potrebno odijeli na brodu pojedine terete. Troškovi koji u tu svrhu nastanu padaju na teret broda.

16. Dužnost zapovjednika da obavijesti o količini drveta koja se može ukrcati na palubu

Kad se završi ukrcaj drveta u brodska skladišta, zapovjednik je dužan pismeno obavijestiti krcatelja o količini tereta koja se može ukrcati na palubu.

Ako brod ostavi na obali više od 5% tako deklarirane količine drveta, brodar će snositi troškove ponovog uskladištenja takvog drveta.

17. Mjerenje tereta kad se vozarina plaća po klauzuli "per intaken piled fathom"

Ako čarter-partija određuje obračunavanje vozarine po klauzuli "per intaken piled fathom", tada je krcatelj dužan pozvati zapovjednika da prisustvuje zajedničkom mjerenju

tereta prije ukrcavanja, te ako zapovjednik za vrijeme mjerenja ne stavi nikakve prigovore, brodar gubi pravo da naknadno osporava količinu koju je utvrdio krcatelj.

ZNAČENJE NEKIH IZRAZA PO UZANČAMA U TRGOVINI
DRVETOM U POLJSKIM MORSKIM LUKAMA

1. "D.B.B." tj. "deals, battens and boards", bez oznake omjera tereta, znači da se pošiljka ili cjelokupni teret rezane gradje sastoji od $\frac{2}{3}$ "deals, and battens" a $\frac{1}{3}$ "boards".
2. "Shipping dry timber", "seasoned timber" označava rezanu gradju koja sadržava 15 do 22% vlage u odnosu na težinu suhog drveta.
3. "Marginal Cut" o vanjskoj trgovini drvetom znači za svježju meku rezanu gradju sa preko 20% vlage da ne smije prelaziti $\frac{1}{8}$ inča debljine $\frac{1}{4}$ inča širine.
4. "U/S" tj. "unsorted" /nesvrstana gradja/ označava meku rezanu gradju koja obuhvaća prve četiri vrste kvalitete.
5. Jedan "Standard" drveta znači, ako nije drugačije ugovoreno, tzv. Peterburški standard, koji iznosi 165 engl. kubičnih stopa, odnosno 4672 kubična metra rezane gradje.
6. "Fathom" označava u trgovini drvetom prostornu mjeru trupaca za rezanje, većinom janskog i celuloznog drva, koje obuhvaća 216 engl. kubičnih stopa, odnosno 6116 prostornih metara.
7. "Load" znači - ako značenje nije drugačije ugovoreno - kod trupaca za rezanje drveta, tesane gradje i željezničkih pragova 50 engl. kubičnih stopa ili 1416 prostorskih metara. Promjer drveta mjeri se sa promjerkom /kluppe/ u sredini dužine komada.
8. Izraz "prizmirana rezana gradja" znači paralelno rezanu gradju.

9. "Hoppus measurement" je prostorna mjera za drvene komade, koja se računa po ovoj formuli:

$$\frac{\text{/ 1/4 opsega u vinčama/}^2 \times \text{dužina u stopama}}{144} = \text{kubična mjera komada u kubičnim stopama}$$

Opseg se mjeri u sredini dužine komada.

10. "Weather working day" znači takav radni dan kad vrijeme dopušta ukrcaj ili iskrcaj bez štete za kvalitetu drveta ili za sigurnost posla.
11. Izraz "otprilike" /"about"/ upotrijebljen u čarter-partiji kod određivanja količine drveta znači 7,5% više ili manje od količine navedene u čarter-partiji.